

Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (ceturtā palāta)

2015. gada 25. septembrī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība — Tiesas Reglamenta 99. pants — Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās — Pamatlēmums 2002/584/TI — Eiropas apcietināšanas orderis — 2. panta 4. punkts un 4. panta 1. punkts — Izpildes nosacījumi — Valsts krimināltiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas orderis tiek izpildīts ar nosacījumu, ka izpildes dalībvalsts tiesībās par attiecīgo nodarījumu ir piespriests brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kura maksimālais ilgums ir vismaz 12 mēneši

Lieta C-463/15 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 2. septembrī un kas Tiesā registrēts tajā pašā dienā, tiesvedībā

Openbaar Ministerie

pret

A .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Saffjan*] (referents) un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 99. pantu lemt, izdodot motivētu rīkojumu,

izdod šo rīkojumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Rīkojums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV L 81, 24. lpp.; turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”), 2. panta 4. punktu un 4. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar *procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles Pirmās instances tiesas Karaliskais prokurors, Beļģija) izdota Eiropas apcietināšanas ordera pret A. izpildi Nīderlandē.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Pamatlēmuma 2002/584 preambulas 5.–7. un 10. apsvērumā ir noteikts:

“(5) Eiropas Savienībai nospraustais mērķis kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu liek atcelt izdošanu starp dalībvalstīm un to aizstāt ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm. Ieviešot jaunu, vienkāršotu sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod sodu izpildei vai kriminālvajāšanai, būs iespējams izvairīties no sarežģītības un iespējamās kavēšanās, kas piemīt pastāvošajām izdošanas procedūrām. Tradicionālās sadarbības attiecības, kas līdz šim pārsvarā pastāvēja starp dalībvalstīm, ir jāaizvieto ar sistēmu, kura brīvības, drošības un tiesiskuma telpā paredz brīvu tiesu nolēmumu apriti krimināllietās un kas attiecas gan uz procesuālajiem, gan uz galīgajiem nolēmumiem.

(6) Eiropas apcietināšanas orderis, kuru paredz šis pamatlēmums, ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzišanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”.

(7) Tā kā, darbojoties vienpusēji, dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt mērķi aizvietot daudzpusējo izdošanas sistēmu, kuras pamatā ir 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencija par izdošanu, un šis mērķis tā apjoma un rezultātu dēļ ir vieglāk sasniedzams Savienības līmenī, tad Padome var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts 2. pantā [ES] un 5. pantā [EK] dibināšanas līgumā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šis pamatlēmums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai.

[..]

(10) Eiropas apcietināšanas ordera mehānisms pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti [LES] 6. panta 1. punktā, ko konstatē Padome, ievērojot minētā līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā.
- 4 Šī pamatlēmuma 1. pantā ir noteikts:

“1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.
3. Šis pamatlēmums groza [nevar grozīt] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā.”
- 5 Minētā pamatlēmuma 2. pants “Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanas joma” ir formulēts šādi:
- “1. Eiropas apcietināšanas orderi var izsniegt par darbībām, par kurām izsniegšanas dalībvalsts tiesībās paredzēts brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kura maksimālais ilgums ir vismaz 12 mēneši vai par jau piespriestu sodu vai jau piemērotu drošības līdzekli, kuru ilgums ir vismaz četri mēneši.
2. Šādi nodarījumi, ja par tiem izsniegšanas dalībvalstī var piemērot brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi, un tādi, kā tie definēti izsniegšanas dalībvalsts tiesībās, saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem un nepārbaudot darbības abpusējo sodāmību, ir pamats nodošanai, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi:
- [..]
4. Tādu nodarījumu gadījumā, uz ko neattiecas 2. punkts, nodošanu var pakļaut nosacījumam, ka darbības, par kurām izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, uzskata par nodarījumu saskaņā ar izpildes valsts tiesībām neatkarīgi no tā sastāva elementiem vai kvalifikācijas.”
- 6 Šī pamatlēmuma 4. panta 1. punktā “Eiropas apcietināšanas ordera fakultatīvas neizpildīšanas pamats” ir noteikts:
- “Izpildes tiesu iestāde var atteikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildīšanu:
1. Ja vienā no gadījumiem, kas minēti 2. panta 4. punktā, darbību, kas ir Eiropas apcietināšanas ordera pamatā, neuzskata par noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām; tomēr attiecībā uz nodokļiem un nodevām, muitas nodokļiem un maiņas nodevām Eiropas apcietināšanas ordera izpildi nevar atteikt, pamatojoties uz to, ka izpildes dalībvalsts normatīvajos aktos nav noteikti tāda paša veida nodokļi vai nodevas vai arī tajos nav tāda paša nodokļu, nodevu, muitas nodokļu vai maiņas nodevu regulējuma kā izsniegšanas dalībvalsts normatīvajos aktos;
- [..].”

Nīderlandes tiesības

- 7 Likuma par personu nodošanu (*Overleveringswet*) 7. panta 1. punktā ir noteikts:
- “(1) Personas nodošana ir atļauta tikai šādos gadījumos:
- a) ja izsniegšanas dalībvalsts iestādes ir uzsākušas tiesas izmeklēšanu, pamatojoties uz prezumpciju, ka izsniegšanas tiesas iestāde uzskata, ka persona ir izdarījusi:
- 1° noziedzīgu nodarījumu, kas kā tāds ir kvalificēts izsniegšanas dalībvalstī, par kuru saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesībām ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi, un ir iekļauts arī šī likuma 1. pielikumā pievienotajā sarakstā, vai

2° citu kriminālsodāmu nodarījumu, par kuru gan izsniegšanas dalībvalsts tiesībās, gan Nīderlandes tiesībās paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālais ilgums ir vismaz 12 mēneši;

b) ja izsniegšanas dalībvalstī tiek izpildīts pieprasītās personas brīvības atņemšanas sods, kura ilgums ir četri mēneši un ilgāk un kurš ir piespriests par 1. un 2. pantā minēto nodarījumu.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 8 *Rechtbank Amsterdam* prokurors šajā tiesā lūdza izpildīt *procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel* 2014. gada 6. novembrī izsniegtu Eiropas apcietināšanas orderi apcietināt, kā arī nodot A., kas pašlaik atrodas ieslodzījumā Nīderlandē un izcieš Nīderlandes tiesu piespriehtu galīgu brīvības atņemšanas sodu, lai izpildītu citu, A. Beļģijā piespriehtu brīvības atņemšanas sodu, kura ilgums ir pieci gadi.
- 9 Šajā Eiropas apcietināšanas orderī ir norādīts *Rechtbank van eerste aanleg van Brussel* (Briseles Pirmās instances tiesas) 43. krimināllietu palātas 2014. gada 7. oktobrī pasludināts spriedums.
- 10 Nodarījumi, par kuriem A. ticis notiesāts, Eiropas apcietināšanas orderī pamatlietā ir apkopoti šādi. 2013. gada 2. martā Briselē A. sasita glāzi, uzsēdās jāteniski uz savas sievas un ar vienu roku sāka viņu žņaukt, bet ar otru roku ar sasisto glāzi sita viņai pa galvu, kaklu un kreiso roku. Medicīniskajā pārbaudē sievai tika konstatētas trīs ar asu un smailu priekšmetu nodarītas brūces. Arī laikposmā no 2013. gada 28. februāra līdz 2013. gada 2. martam A. bija vardarbīgi izturējies pret savu sievu.
- 11 Iesniedzējtiesa uzskata, ka nodarījumi, kas Beļģijas tiesībās ir kvalificēti kā “vardarbība un tīšu miesas bojājumu nodarīšana sievai, izraisot personisko darbnespēju” un “vardarbība un tīšu miesas bojājumu nodarīšana sievai”, Nīderlandes tiesībās abos gadījumos ir sodāmi ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši. Turpretī par trešo nodarījumu, par kuru ir notiesāts A., proti, par aizliegta ieroča nēsāšanu, Nīderlandes tiesībās tiek piespriests trešās kategorijas naudas sods.
- 12 Iesniedzējtiesa, ņemot vērā Likuma par personu nodošanu 7. panta 1. punktu, kurā saskaņā ar šīs tiesas viedokli ir prasīts, lai attiecīgajai personai pārmestie nodarījumi abās attiecīgajās valstīs būtu krimināli sodāmi un lai par minētajiem nodarījumiem šajās abās dalībvalstīs būtu piemērojams brīvības atņemšanas sods, kura maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši, pauž šaubas par iespēju izpildīt attiecīgo Eiropas apcietināšanas orderi trešā nodarījuma dēļ. Tomēr rodas jautājums par to, vai šāda interpretācija ir saderīga ar Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punktu un 4. panta 1. punktu.
- 13 Šajos apstākļos *Rechtbank Amsterdam* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:
- “Vai atbilstoši Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punktam un 4. panta 1. punktam ir pieļaujams, ka izpildes dalībvalsts šīs normas valsts tiesībās transponē, paredzot prasību par nodarījuma sodāmību atbilstoši tās tiesībām un ka par nodarījumu atbilstoši tās tiesībām ir jābūt paredzētam brīvības atņemšanas sodam, kura maksimālais apmērs ir vismaz divpadsmit mēneši?”

Par steidzamības tiesvedību

- 14 Iesniedzējtiesa šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu lūdza piemērot steidzamības tiesvedību, kas ir paredzēta Tiesas Reglamenta 107. pantā.

- 15 Šī tiesa savu lūgumu pamatoja, it īpaši uzsverot, ka Nīderlandes tiesas piespriests brīvības atņemšanas sods, kuru A. izcieš, ilgst līdz 2016. gada 1. janvārim. Tomēr no 2015. gada 17. septembra šī soda izpilde var tikt pārtraukta ar nosacījumu, ka viņš tajā pašā laikā tiks izraidīts no Nīderlandes teritorijas.
- 16 Pēc tiesas sēdes, kas iesniedzējtiesā notika 2015. gada 24. jūlijā, tā izdeva rīkojumu par A. ievietošanu ieslodzījuma vietā no brīža, kad šis apcietinājums citu iemeslu dēļ būs beidzies. 2015. gada 18. augusta tiesas sēdē prokurors darīja zināmu, ka viņš izpildīs šo orderi, ja netiks pieņemts galīgs lēmums par Eiropas apcietināšanas orderi brīdī, kad būs beigusies Nīderlandes tiesu piespriedē kriminālsoda izpilde.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka lēmuma par Pamatlēmuma 2002/584 17. panta 3. un 4. punktā paredzētā Eiropas apcietināšanas ordera izpildi termiņš beidzas 2015. gada 21. septembrī, tāpēc ātrai Tiesas atbildei uz prejudiciālo jautājumu būs tieša un izšķiroša ietekme uz A. turēšanu apcietinājumā Nīderlandē. Visbeidzot, A. pats ir lūdzis nodot viņu Beļģijas iestādēm pēc iespējas drīz.
- 18 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Pamatlēmuma 2002/584 interpretāciju, kas ietilpst LESD trešās daļas V sadaļā par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tādējādi attiecībā uz to var tikt piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība.
- 19 Otrkārt, A. pašlaik ir piemērota brīvības atņemšana, bet no 2015. gada 17. septembra viņa kriminālsoda izciešana var tikt pārtraukta, ja viņš tiks izraidīts no Nīderlandes teritorijas. Saskaņā ar A. vēlmi šī izraidīšana tiktu īstenota ar viņa nodošanu Beļģijas iestādēm, izpildot Eiropas apcietināšanas orderi. Ja līdz 2016. gada 1. janvārim netiktu pieņemts lēmums par minētā apcietināšanas ordera izpildi, A. principā paliktu ieslodzījumā līdz šī lēmuma pieņemšanas brīdim.
- 20 Šajos apstākļos pēc tiesneša referenta priekšlikuma, uzklauzījusi ģenerālvokātu, Tiesas ceturtā palāta 2015. gada 10. septembrī nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par prejudiciālo jautājumu

- 21 Saskaņā ar Reglamenta 99. pantu, ja uzdotsais prejudiciālais jautājums ir identisks jautājumam, par kuru Tiesa jau ir sniegusi nolēmumu, ja atbilde uz šādu jautājumu skaidri izriet no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerālvokāta uzklauzīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.
- 22 Šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā ir jāpiemēro šī tiesību norma.
- 23 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punkts un 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tas, ka izpildes dalībvalstī nodošana, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi, ir pakārtota ne tikai nosacījumam, ka nodarījums, par kuru šis apcietināšanas orderis ticis izdots, ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām, bet arī nosacījumam, ka saskaņā ar šīs pašas dalībvalsts tiesībām tas arī ir sodāms ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši.
- 24 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar pamatlēmuma 4. panta 1. punktu izpildes tiesu iestāde var noraidīt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, ja vienā no šī pamatlēmuma 2. panta 4. punktā paredzētajiem gadījumiem nodarījums, par kuru izdots Eiropas apcietināšanas orderis, saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām nav noziedzīgs nodarījums. Minētajā 2. panta 4. punktā ir precizēts, ka šī iespēja attiecas uz citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas nav šī panta 2. punktā minētie noziedzīgie nodarījumi, neatkarīgi no to sastāva elementiem vai kvalifikācijas.

- 25 Tādējādi minētā iespēja atteikt izpildi var tikt izmantota tikai tad, ja Eiropas apcietināšanas orderis attiecas uz nodarījumu, kas nav ietverts Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 2. punktā iekļautajā sarakstā un nav noziedzīgs nodarījums saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesībām.
- 26 Lai arī aizliegta ieroču nēsāšana, kas ir viens no attiecīgajiem nodarījumiem pamatlietā, iesniedzējtiesas skatījumā ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar Nīderlandes tiesībām, ir jākonstatē, ka uz atteikumu izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi tā dēļ skaidri nav attiecināms neviens no Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punktā un 4. panta 1. punktā paredzētajiem gadījumiem.
- 27 Turklāt nedz Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punktā, nedz 4. panta 1. punktā, nedz kādā citā no tās tiesību normām nav paredzēta iespēja atteikt tāda Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, kurš attiecas uz darbību, kas nav sodāma ar brīvības atņemšanu, kuras maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši, lai arī izpildes dalībvalstī šī darbība ir uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu.
- 28 Šo konstatējumu apstiprina Pamatlēmuma 2002/584 vispārējā sistēma un tā mērķi.
- 29 Kā izriet no pamatlēmuma 2. panta diviem pirmajiem punktiem, tas saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem var tikt izdots Eiropas apcietināšanas orderis, attiecas uz ordera izsniegšanas dalībvalstī piemērojamiem sodiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, 52. punkts). Tas ir saistīts ar apstākli, ka kriminālvajāšanas, brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa, kuru dēļ šāds apcietināšanas orderis ir izdots, izpilde ir veikta saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību normām.
- 30 Atšķirībā no izraidīšanas sistēmas, kas tikusi atcelta un aizstāta ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm, Pamatlēmumā 2002/584 nav ņemti vērā izpildes dalībvalstīs piemērojamie sodu veidi. Tas atbilst šī pamatlēmuma preambulas 5. apsvērumā izvirzītajam primārajam mērķim brīvības, drošības un tiesiskuma telpā nodrošināt brīvu tiesu nolēmumu aprīti krimināllietās.
- 31 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Pamatlēmuma 2002/584 2. panta 4. punkts un 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem nav saderīgi, ka uz nodošanu, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi, izpildes dalībvalstī attiecas ne tikai nosacījums, ka nodarījums, par kuru šis apcietināšanas orderis ticis izsniegts, ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām, bet arī nosacījums, ka saskaņā ar šīs pašas dalībvalsts tiesībām par to ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 32 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Lēmumu 2009/299/TI, 2. panta 4. punkts un 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem nav saderīgi, ka uz nodošanu, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi, izpildes dalībvalstī attiecas ne tikai nosacījums, ka nodarījums, par kuru šis apcietināšanas orderis ticis izsniegts, ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām, bet arī nosacījums, ka saskaņā ar šīs pašas dalībvalsts tiesībām par to ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši.

[Paraksti]